

"Tapasztalatok hosszú sora meggyőzött engem, hogy nincs más Isten, mint az Igazság. Az igazság kis, kipattanó szikrái, amelyeket képes voltam összegyűjteni aligha mutathatták meg az Igazság tündöklését, amely milliószor erősebb, mint a Nap, amit minden nap a saját szemünkkel látunk. Valójában, amit összegyűjtöttem, az csak a legvékonyabb sugara ennek az erőteljes ragyogásnak. Akárhogy is, az összes eddigi tapasztalatom alapján meggyőződéssel állítom, hogy az igazság tökéletes képe csakis az ahimszá, vagyis az erőszakmentesség teljes megvalósításából származhat."

(Gandhi)

BULÁNYI GYÖRGY

A SZOLGÁLATMEGTAGADÁS 30. ÉVFORDULÓJÁN

1979 szeptemberében Merza József testvérünk visszaadta katonai behívóját. Nem mindennapos esemény volt ez a visszaadás. Kutatok ismereteimben: Mikor volt ilyesmi korábban? Talán a Csík vármegyei Madéfalván. Mi történt ott?

1764. január 7-én a császári katonaság itt mészárolt le 200 székelyt, akik tiltakoztak a határőrezred felállítása ellen („madéfalvi veszedelem”). 1763-ban az Erdély gubernátorává (kormányzójává) kinevezett Buccow tábornokot a bécsi udvar határőrvidék szervezésével bízta meg Erdélyben. Buccow feladata az volt, hogy két román és két székely gyalogezred, valamint egy székely huszárezred felállításáról gondoskodjék. A románok szívesen jelentkeztek, hogy a jobbágyságból megszabaduljanak, a székelyek között azonban mozgalmak támadtak, minthogy ők korábbi privilégiumaik elvesztésétől tartottak. Joggal tiltakoztak a székelyek, hiszen Mária Terézia korábban, 1762 júniusában uralkodói leiratban próbálta ösztönözni az akkori ország dél-keleti részében élő székelyeket, hogy különböző kiváltságok fejében (például adómentesség) önkéntes alapon vállalják el a határvári feladatokat – írja a történekről Hamarkay Ede. Ám hamarosan kiderült, hogy a kiváltságokat az uralkodó korántsem gondolta komolyan, így például a határőrségbe jelentkezettekől is beszédtek az adót. Az önmagukat becsapottnak érzett székelyek sorra mondták vissza a szolgálatot. Ekkor Mária Terézia újabb toborzó felhívást tett közzé, mely már kötelezővé tette a határőrségbe való jelentkezést. Ez a szervezési feladat várt tehát Buccow tábornokra, aki azonban inkább szította az indulatokat, mintsem, hogy ügyesen kezelte volna problémát. Buccow-t le is váltották, és a helyébe Siskovics tábornokot nevezték ki Erdély gubernátorává. Végül a székely mozgalmat az osztrákok katonai erővel verték le. Siskovics parancsára Carato alezredes 1764. január hetedikén a békésen alvó falut, Madéfalvát (ahová a székely ellenállási mozgalom küldöttei gyűltek össze) ágyútűz alá vette, majd mintegy 400 menekültet lekasabolott a katonaság. A madéfalvi vérengzés után elfojtották a Habsburgok a megmozdulásokat Székelyföldön. A mészárlás és az erőszakos katonasorozás

XVI. évfolyam 8. 9. szám
2009. augusztus - szeptember
TARTALOM:

Bulányi György, A szolgálatmegtagadás...	1583
Kéry Magdolna, Hozzászólás...	1586
Sarló Csaba, Mi a teendő?	1587
Lankó József, Alsószentmártoni...	1588
Inczédy Péter, Egyház és a GMO	1590
Inczédy Péter, A póráz két vége	1591
Szilvay G. Mihály, Miért nem volt Jézus...	1592
Faragó Ferenc, Tanyai szilánkok	1594

Szerkesztőség: Bulányi György, 1052 Bp., Piarista köz 1. V./505.

Elérhetőség: bulanyi@freemail.hu, 06-1-48644-62; faragoferi@gmail.com, 06-20-9872-982

A kéziratok lezárásának határideje a tárgyhoz előtti második hónap utolsó napja.

hatására kezdődött meg a székelyek tömeges kivándorlása Bukovinába.

Azaz a székelyek hajlandók lettek volna fegyveresen védeni Mária Terézia birodalmának deli és keleti határát a határon túli Török Birodalom ellenében, ha cserében nem kell adót fizetniük. Merza József pedig nem kért adómentességet, csak nem óhajtotta a hazák területén a Varsói Szerződés erejében ideiglenesen tartózkodó Szovjet Birodalmat fegyveresen megvédeni. Merza mást akart, mint a madéfalvi székelyek. A 18. szádból a következőbe, a 19. századba kell ugorunk: a nazarénusokra, akikről nagyon szép novellákat írt Tömörkény István (1866-1917). A nazarénusok pedig visszavisznek bennünket a 16. századi történelembe/történelmünkbe.

A Jézus Krisztusban Hívő Nazarénusok Gyülekezete a magyarországi kereszténység egy kis csoportja néhány ezernyi hívőjével és csaknem 2 évszázadi üldöztetett múltjával. Tagjai általában „nazarénusok”-nak, vagy legtöbbször egyszerűen csak „hívők”-nek nevezik magukat. Hittanilag a protestáns evangéliumi kereszténység anabaptista ágának ultra-konzervatív fundamentalista irányzatába lehet őket sorolni. Minden nazarénus hitszabály hangsúlyozza a fegyvertelenség parancsát és az eskü tilalmát. Ezek a tízparancsolat „ne ölj” és az „Isten nevé hiába fel ne vedd”

(2Móz20) hitparancsolatokra, illetve az Újszövetség esküőről, szeretetről és erőszakmentességről szóló, új vallási korszakot nyitó tanításaira vezethetők vissza. A nazarénusok biblikus erkölcsrendszerének élet- és személyiségtisztelete e tanokban nyert jellegzetes kifejezést, és a csaknem két évszázados hitgyakorlat révén kétségbevonhatatlan igazolást is. Tudniillik számtalan közforgalomban lévő történet igazolja, hogy a nazarénus inkább megöleti magát, mintsemhogy ő öljön.

A hutteriták vagy hutteri testvérek – régi magyar nevükön habánok – a protestantizmus egyik ágából, az anabaptizmusból keletkezett keresztény vallási csoport. Tagjai szigorúan szabályozott kommunisztikus közösségekben, teljes vagyonmegosztásban élnek. A 16-18. században Közép-Európában, így a Magyar Királyság és Erdély területén is éltek. A 19. század közepén kivándoroltak Amerikába. Ma az Amerikai Egyesült Államokban és Kanadában találhatók meg több ezres közösségeik, amelyek a többi anabaptista csoporthoz (amisok, mennoniták) hasonlóan a modern életmódot teljes mértékben elutasítják. A hutteriták a német nyelv egy archaikus nyelvjárását beszélik.

A svájci üldöztetések elől már a mozgalom „hivatalos megszületése” előtt megindult az anabaptisták kivándorlása. 1528-ban a Magyar Királyságba, Pozsony városába érkeztek. Itt számolni kellett a török veszéllyel, és ezért dönteniük kellett abban, hogy a várható erőszak ellenére is fenntartsák-e fegyvertelenségüket. Wiedemann Jákób, valamint Hut János és barátai vezetése alatt egy mintegy 200 felnőttből álló csoport a feltétel nélküli fegyvertelenség és az őskeresztények szelleme és példája alapján álló vagyonszövetség mellett döntött. Elképzelésük megvalósításához egy új közösséget kellett alapítaniuk. Végül 1528 után a morvaországi Nikolsburg (Mikulov) mellett, a Kaunitz család birtokán találtak menedéket. Vándorlásuk során egy éjszaka, mielőtt új lakóhelyüket elérték volna, vezetőjük Wiedemann Jákób támogatására négy megbízható embert választottak (köztük volt Maendl Jákób is, aki korábban az egyik nagyobb nikolsburgi birtok számtartója volt), és ott egy földre terített kabátra mindenki kinyitotta a kezét – ezzel megalapították első teljes vagyonszövetségüket és ezután a város vagy falu népétől elkülönülve, zárt közösségekben éltek.

A tiroli Hutter Jákób 1529-bent tűnt fel Morvaországban és számosan csatlakoztak az általa szervezett szigorú fegyelemben élő „házakhoz” az egész német nyelvterületről, parasztok, iparosok, mesteremberek, értelmiségiek, írástudók. Legtöbbjük Hutter Jákóbót ismerték el legfőbb vezetőjüknek és ezért nevezik őket hutteritáknak vagy hutteri testvéreknek. A legkorábbi időktől kezdve gondosan pontos krónikát vezettek, és e kódexeknek köszönhetően történetük jól ismert. Miután 1534-ben Svájcban az anabaptisták egyik „fészke”, a Leideni János vezette Münster (Bern?) el-esett, hívei Itálián keresztül Dél-Tirolba is menekültek. Ezek az újabb anabaptista csoportok innen szivárogtak be előbb Magyarországra, a Zrínyiek, Batthyányiak, Esterházyak birtokaira, majd innen Morvaországba, ahol a hutteri testvérekhez csatlakoztak. Huttert hamarosan elfogták és 1536. február 25-én Innsbruckban máglyahalálra ítélték, és egy hét múlva megégették.

Hutter halála után az 1540-es években sokan átköltöztek a Morva folyó tulsó partjára, a Királyi Magyarországi területére. 1546-ban csoportjaik a Felvidéken, majd Nyugat-Magyarországon telepedtek le és életmódjuk miatt kezdettől fogva üldözések érték őket.

Nagylévárdon (a dévényi vártól északra légvonalban 40 km) ma is áll 1602-ben épült emeletes házuk. A ház hatalmas tetőterében kétoldalt sorakoztak a házaspárok hálókamrái, alatta voltak a közös helyiségek: konyha, ebédlő, különböző műhelyek, a gyermekek számára bölcsődeszerű helyiség, iskola. Hasonló „habán udvar” épült Ószombaton (Szakolcától délkeletre légvonalban 20 km) és több mint 80 más településen is mintegy 17 000-es (egyed becslések szerint pedig 70 000-es (!) létszámmal. Az őskeresztények példájára vagyonszövetségben éltek. Sok házukban több mint ezer ember élt együtt szigorú fegyelemben, de létszámuk csaknem mindegyikben 500 fölött volt. Több mint harmincféle mesterséget űztek, voltak köztük takácsok, posztósok, kalaposok, híresek voltak a habán késsesek, értettek a földműveléshez, szőlőmunkához, éghetetlen szalmatetőt raktak. Orvosok voltak köztük, bábák, az asszonyok jól beváltak szoptatós dajkáknak. Bármilyen munkát is végeztek, azt a legmagasabb színvonalon csinálták, szemmel láthatóan jobban, mint szomszédjaik. Már kezdetben voltak fazekasok köztük, akik a 16. század végétől az önmázás fehér edény, a fajanszerámia készítéséhez is értettek, titkát akkoriban Európa e tájékán egyedül ők tudták. Minthogy Itáliában Faenza (Bologna-tól délkeletre 45 km) az „eretnek” anabaptista mozgalmak fészke volt, valószínű, hogy az onnan 1577 után elmenekült mesterek honosították meg közöttük ezt a technikát.

Amikor a hutteritáknak 1621-ben a morvaországi Nikolsburgból távoznuk kellett, menekülő csoportjaik Nyugat-Magyarországra, Erdélybe, illetve a dél-lengyelországi Holics (Galícia) környékére vándoroltak. Erdélyben a vallási türelem egyik nagy híve (??? – az ő műve a három kassai vértünk...), Bethlen Gábor fejedelem 1621-ben fejedelmi menlevéllel telepítette le a hutteritákat Alvincra, Gyulafehérvár mellé. A környező lakosság gondos háztartásuk miatt a német Haushaben („háztartás”) szó után habánoknak nevezte el őket. A habánok hozzájárultak Erdély iparának felvirágzásához és komoly művészi értéket képviselő kerámiáikról is híressé váltak. Míg az ólomház kerámiákat akkoriban már céhek keretében készítették, a fajanszhoz csaknem kizárólag a habánok értettek. I. Rákóczi György 1645-ben Sárospatakra telepített habánokat. Magyarországi újraegyesítése a Habsburgok alatt, a háborús kegyetlenkedések, a terjedő korszor és pestis pusztítása 1685 után a klasszikus habán korszak végét hozta.

Az anabaptista közösségek Mária Terézia uralkodása idején szűntek meg Magyarországon. Amire a katolikus egyház más országokban sikertelenül törekedett, azt a Habsburg Birodalom erőszakkal nagymértékben elérte. A hutteriták egy része kényszerből katolizált, más részük Oroszországba menekült, majd onnan sokan Észak-Amerikába vándoroltak ki. Követők ma is nagy számban élnek az Egyesült Államokban és Kanadában, a tiroli német nyelvjárás késői változatát beszélve.

A hutteriták szentháromság-hívők voltak, azaz hittek a Szentháromság tanában, a Teremtő Atyában, a Megváltó Fiúban és az Éltető Szentlélekben, e három egységben. Jézust csak embernek tekintették és írásaik, tanításaik szerint Krisztus a testét nem az égből hozta, hanem Máriától kapta. Jézus, aki áldozati bárányként meghalt a világ bűneit és Krisztussá lett, az Ő megváltó munkája következtében az eredendő bűn a gyermekekre nem születésük következtében, hanem csak a testi halál és a rosszra való hajlam formájában öröklődik át. (Az általam ismert mai hutteriták nem ezt a teológiai zagyvaságot hiszik.) Az államhatalom, mint „az Istentől adatott rend”, a hutterita testvérek számára csupán Isten haragjának kinyilvánítását jelenti (Sámuel első könyve, 8:11-18 szerint), de a közösség

sohasem tekintette Isten véres ítéletét Isten saját tulajdonságának, hanem csak szerető szívét, Jézus Krisztus teljes szeretetét és a Szentlélek tiszta, szellemi-lelki fegyelmét fogadták el. Így vált számukra a teljes közösségi élet a „végső idők bárkájává”. A közelgő utolsó ítélet várásának a hutteriták számára különös jelentősége volt. Minden igyekezetük arra irányult, hogy az őskeresztény vagyonközösséget a lehető legtökéletesebben másolják le a Szentlélek irányításával.

Közösségüket Krisztus Testének tartván, az egymás közötti kapcsolataikat az ebbe a testbe való beilleszkedés vágya vezette. Ennek megfelelően a közösség valamennyi tagja számára szigorú szabályok által meghatározott rugalmas munkamegosztást vezettek be, amelyhez minden tag oly módon alkalmazkodott, hogy ő a „Krisztus Testébe” a lehető legtökéletesebben illeszkedik be. A munka felosztása nemcsak a termelésre terjedt ki, hanem a házi munkákra és a családi életre is. A közösségi nevelés a legkisebb gyermekek nevelésétől egészen azok teljes munkavégző képességének eléréséig tartott. A szülők ugyanabban az intenzív közösségi életben éltek, amelyben gyermekeiket is nevelték, ezért szóba sem jött a családi élet megszüntetése. De azok az anyák, akik különleges alkalmasságuk és képességük miatt óvónőként, tanítónőként nem kerültek a gyerekek közé, felszabadultak a közösség számára végzendő egyéb munkára.

Az idősebb gyermekeket német nyelven tanították írni, olvasni és számolni, de oktatásuk központja a közösség vallási hittartalmainak megismerése, hittana és az imádkozás volt. A hutteriták 1568-as német nyelvű iskolarendszere az egyik legrégebbinek tekinthető. Nagy súlyt helyeztek a diákok egészségére is és iskoláik Európában az elsők voltak, amelyekben tudományos módszereket alkalmaztak a fertőző gyermekbetegségek terjedésének megakadályozására. Még a tanulmányok befejezése előtt, a nagyobb gyerekeket szakmai kiképzésben részesítették, amelyen minden fiúnak és lánynak részt kellett vennie. Így magyarázható, hogy a hutterita közösségek termékeit megbízhatóságuk és minőségük miatt mindenütt keresték és hírnévre tettek szert. Minden ipari szakmájukat az írásművészethez hasonlóan művészi színvonalon művelték.

A hutterita gazdasági életben nagy teret kapott a mezőgazdaság, amely a mindennapi élet szükségleteiről gondoskodott, de sok ipari tevékenység számára is szállított nyersanyagot: így a malmoknak, sörfőzdeknek, cserzőműhelyeknek, fonodáknak, és szövődéknek, pékségeknek, szijgyártó műhelyeknek, cipészségeknek és szabóságoknak. Fejlettek voltak a kovács-, az asztalos-, a fazekasműhelyeik és az építőiparuk is. A nyersanyagok és a késztermékek kereskedelme a különleges megbízással ellátott beszerzőik és eladók kezében volt, akiknek arra is figyelniük kellett, hogy csak a legjobb árukat hozzák vagy vigyék. Minden kézművesség számára szabályokat alkottak, amelyeket a mindenkor tapasztalatok alapján kiegészítettek. Fegyverek-, hadieszközök készítésében még közvetlenül sem vettek részt és finoman szőtt ruhaanyagjaikból kifejezetten egyszerű, mindenféle díszítésektől mentes ruhákat készítettek és viseltek. A házi uradalmak valamennyi lakója igényét a közös pénztárból fedezték, amelybe az összes bevétel befolyt. A lakók szorgalma és az általánosan bevezetett takarékoság a hutteri házi uradalmak második generációja számára növekvő jólétet eredményezett, amely

felkeltette az őslakosság irigységét és vallási nézeteik miatt ellenségeskedések alapjául szolgált.

A hutteri közösség teljes életét átítatta hitük szelleme. Legmagasztosabb céljuk – az egyéneknek is, a közösségeknek is – az olyan közösségi élet volt, amelyben Isten is jelen van. Ezért kerültek minden olyan cselekedet, amely életük ezen értelmének ellentmondott. Hogy milyen erősen élt bennük az, hogy Jézus parancsait az ő szellemében és szeretetében teljesítsék, bizonyítják azon mártírok ezrei, akik soraikból hitük kedvéért a halált választották. Ezt igazolja a közösségi tulajdon feláldozása is, amikor az államhatalmak nyomást gyakoroltak lelkiismeretükre. Inkább vándoroltak országról-országra, mintsem hogy tanításaikból valamit is feladjanak a hatalom változó követelése szerint. Érdemes megjegyezni, hogy vándorlásaik során mindig képesek voltak újraépíteni minden tekintetben sikeres közösségeiket. Rövid idő alatt mindig jóléthez jutottak. Ez a második és harmadik generációban gyakran lelki életük elsorvadásával járt. Így üldöztetésük miatti vándorlásaikat úgy is lehet értékelni, hogy azok éppen a közösségeik fennmaradását segítették.

A mai észak-amerikai hutterita testvérközösségek élén egy vagy két lelkész, valamint a gazdaság vezetője áll, akiket tisztségükre (hivatalukra) a választásra jogosult férfiak választanak meg és ezt szokás szerint életük végéig betöltik. Tanácsadóként rendelkezésükre áll egy kb. öt idősebb tagot számláló testület. A közösségi munkák vezetése a gazdasági vezető feladata, ebben segít neki a munkamegosztó és a házvezetőnő. Ő vezeti a pénztárt és kezeli a készleteket. Hozzá tartoznak és neki tartoznak felelősséggel az egyes osztályok vezetői. A tényleges döntések végrehajtásához, mint például egy testvérközösség feloszlata, vagy egy új közösség létrehozása, teljes egyetértés szükséges. A gazdasági vezető kivételével a testvérközösségen belül senkinek sincs pénze. Az egyének igényeit a közös pénztárból fedezik. Senkinek sincs személyi tulajdona. Aki belép a közösségbe, mindenét, amivel rendelkezik, átruházza a közösségre, és azt nem követelheti vissza, ha ki akar lépni. Az egyes testvérközösségek egymástól függetlenek. A vagyonközösség bizonyos fokig ugyanazon testvérközösség tagjaira korlátozódik. Egy másik testvérközösség nem részesedik annak tulajdonából. Amennyiben egy testvérközösség egy másikkal árucserét folytat, akkor a kiegyenlítéshez gyakran pénzt használnak fel. Ha egy testvérközösség (és ez gyakran megtörténik) egy másikkal anyagi segítséget nyújt, akkor ezt ajándékozásnak tekintik. A takarékoság többnyire a meglévő testvérközösség bővítését vagy egy új kialakítását szolgálja.

Hitük még ma is tiltja a születések számának és rendjének befolyásolását illető mindenféle mesterséges beavatkozást. Asszonyaik, a róluk gyűjtött adatok szerint átlagosan 10,4 gyermeket szülnek (a magyar átlag 1990-ben 1,7 volt). Ez a viszonylag kis csoport nemcsak a gyermekvállalás tekintetében utasít el minden, világnézettel ellenkező hozzáállást és magatartást, hanem még az érintkezést is a más típusú csoportokkal. Közösségeik a modern világban a hagyományos életmód egy kis rezervátumának tekinthetők.

Annak ellenére, hogy az egyes testvérközösségek egymástól függetlenek, a vallási kérdésekben és a gyakorlati munkában mégis szorosan együttműködnek. A különböző testvérközösségek bizonyos időszakonként konferenciát tartanak, amelyen képviselőik megbeszélik és megvitatják közösségi ügyeiket és vallási kérdésekről tárgyalnak. A döntések valamennyiük számára kötelezők. A 16. századbeli őseik meggyőződésétől a hutteri testvérek nem tértek el. A világtörténelemben ezidáig egyedülálló példával szolgálnak

arra, hogy egy családi alapokon felépített keresztény-kommunistikus közösség négy évszázadon keresztül is fennmaradhat. Ezt bizonyítja az, ahogyan az üldöztetés idejében a legnehezebb helyzeteket is átvészelték, ahogyan hitük kedvéért feláldozták életüket és vagyonukat. Ez a hősiesség csak kevés vallási közösségre jellemző.

Teljességgel érthető, ha a Bokor közösségi tette, a fegyveres szolgálat megtagadása jelentős visszhangot váltott ki tengeren túl is, de a legmelegebb visszajelzést a hutterita Bruderhof közösség részéről kaptuk. Így aztán már 1990 nyarán meglátogattam egyik faluközösségüket az USA Connecticut államában:

Deer Spring-et. A következő évben pedig öten eljöttek Budaváriba is: az alapító nemzedékhez tartozó Hans Meyer vezetésével. 1992-ben több faluközösségükben is jártam, majd 13 évi pauza után, miután Hans legidősebb fia, Klaus és száz unokájából az első, Kornél Budapesten meglátogattak 2005. tavaszán elrepültem hozzájuk Angliába. Két faluközösségükbe is: Darwell-be és Beech-Grove-ba. Utamról be is számoltam a Bokornak a Napló 63. füzetének 12-24. lapjain.

A Bokor szolgálatmegtagadói közül elsőnek Merzát ismertem meg. 1919-ben születtem, 45-ben indul a Bokor, de Bacsa Erzsó hamarosan elviszi hírünket volt hitoktatójához, Orosz Árpához Miskolcra, ahol papoknak is tarthatok lelki gyakorlatot, így aztán 51-ben a Miskolcra Debrecenben érkezők már mindent tudnak. Egyszerűen csak átigazolnak, s otthonra lelnek a Bokor debreceni közösségeiben. Hosszú szünet következik hamarosan. De 67-ben már építem a Csatárkát, melynek kertjében-faházában otthonra lel szombat délutánoként Jóska és három gyermeke is. 70-re újraéled az Öreges I. nevű közösség – s meglep vagy nem lep meg –, s e közösségünk tagjával, Jóskával tíz további közösségi élet után... folytatódik a habánok és a nazarénusok által kezdeményezett szolgálatmegtagadás. Nem voltak irgalmasok a Habsburgok Jakob Huterrel, Mária Terézia sem – akár a madéfalvi, akár az alvinci megtagadókkal – és Ferenc Jóska sem a nazarénusokkal, s Kádárék sem velünk a folytatókkal, mert még a II. Vatikáni Zsinat idejében egymás nyakába borul a Kreml és a Vatikán. Ennek következtében pedig 1964. szept. 14-én a Vatikán és Népköztársaságunk 70 évre titkosított részleges megállapodást köt egymással, melynek egyik pontja az, hogy a hazát pedig meg kell védeniük azoknak, akik a hazában laknak, ha férfiak, ha nők... Ami pedig tíz éven keresztül azt jelenti, hogy a férfi és női bírak közölhetik a vádlottakkal: magukat saját püspökeik is elítélik! Kik képviselték Jézust? A püspökök? Nem, a vádlottak, a gyilkolási szolgálatot megtagadókat. Jézus nagyon mást értett a szolgálaton, a doulián. A maga szolgálatát, melyet a Golgotán fejezett be. S azt mindenkiért tette. Az pándoulia volt. Adassék tisztelet azoknak, akik ebből a jézusi szolgálatból három évre vagy több vagy kevesebb időre kivették részüket.

KÉRY MAGDOLNA

HOZZÁSZÓLÁS GYURKA BÁCSI ÉS IMRE BESZÉLGETÉSÉHEZ

Részlet Gyurka bácsi Koinónia-beli, Imrével folytatott beszélgetéséből:

„Két család leköltözött Visnyeszéplakra és ma vannak százöten. A magában leköltözés abból, hogy M. Laci leköltözött Nőtincsré, nem lett semmi. D. Pista magában leköltözik az ország nyugati szélére – semmi.

Nemet mondok a kisközösségre, mert egyedül én vagyok az okos. Ez ugyanaz a pápásodási komplexus, amit szent Pálnál látunk... mert az ő példáján láthatjuk, mi az a rögeszme, ami még eladható a piacon – amit még megveszünk. Itt most ez: leköltözni vidékre egyedül, egymagunkban. És akkor onnan küldöm el a gyereket az iskolába, onnan megy az ember dolgozni valahova messzire, s aztán hogy a szegény asszony ne unatkozzék, elmegy ő is, és akkor nincsen anyukája a családnak.”

Kéry Magdi hozzászólása:

Túl azon, hogy egyetértek Imrének a fenti sorokra történt reagálásával (elköltözés = kialakítás, keresés), a következőket szeretném hozzáfűzni, az egyszerűség kedvéért az eredeti mondatok alapján.

1. Abból, hogy M. Laci és családja elköltözött Nőtincsré sok jó dolog fakadt, többek között az is, hogy kipróbált egy életmódot, ami szerintem közelebb áll a jézusi osztozás megvalósításához. Erre példát adott, és még aki nem követte, az is elgondolkozhatott a dolgon.

2. D. Pista nem magában költözött le a nyugati határszélre, hanem a családja kétharmadával. A maradék egyharmada pedig már felnőtt, azonkívül az egyetem miatt máshol kell laknia.

3. Ő és a családja sincs egyedül, egymagában: vidéken is laknak emberek, a falusiak, akik közül sokan teljesebb mértékben élnek a jézusi osztozást (szegénységben, egymás segítésében), mint bárki az ismerőseim, barátaim közül. Tehát nem egyedül, egymagunkban vagyunk. Mi is próbálunk itt adni nekik, de ha jobban belegondolunk, akkor látjuk, hogy ők többet adnak nekünk. Mi pénzzel, szellemi ajándékokkal (pl. a keresztényi falurész BTV-je!), városi cuccokkal (pl. ruha) támogatjuk őket, ők pedig természetközeli életmódjuk tanítgatásával, mindennapos szó nélküli segítségükkel, figyelmességükkel (pl. cseréjjavítás) adnak számunkra felbecsülhetetlen ajándékot, példát. Meg persze minden téren megy a cserekereskedelem.

4. A faluban általános iskola van. A gyerekek gimnáziumba a városba járnak, merthogy az ott található, s mivel szellemi foglalkozásuk vagyunk, egyelőre szintén a városba járunk dolgozni – bár nagy energiákkal dolgozunk a helyi munkalehetőségeken. Még a ritka messi munka is a helyit szolgálja, méghozzá világméretben.

5. Kisközösség, azok tagadása, beképzeltség, pápásodási komplexus, rögeszme, piaci adás-vevés ügyekben most nem reflektálok.

6. A szegény asszony, gondolom, én lennék. Bocs, Gyurka bácsi, de ez kiverte nálam a biztosítékot. Az ezzel a témával foglalkozó mondataid végig csak férfiakról (= emberek) szólnak, majd a végén megemlíted a sajnálatraméltó, szegény asszonyt (= ember!), akit a férje ott hagyott unatkozni. Szerintem ezek férfiközpontú gondolatok, bár amúgy sokszor szoktad a nők szerepét hangsúlyozni. Én is (meg általában a nőneműek) gondolkodom (nem csak a férfiak!), és pont ezért, pontosan a felelősségvállalás, az elvek megvalósításának igyekezete miatt, a költözés gondolata bennem merült föl először, én szorgalmaztam évekig. Megvárva a gyerekek számára legelőnyösebb időpontot (két felnőtt egyetemista, két 6 ill. 8 osztályos gimnáziumot kezdő tanuló), együtt költözött el a kétharmad család, így érdekes módon anyuka maradtam, és mint anyuka, szeretettel várom haza a két nagyobbik gyerekeket is és az édesanyámat. És amikor körülüljük heten a családi ebédlőasztalt – bár most ezt nyilván ritkábban tesszük -, mindig meg is fogalmazzuk, hogy ez az asztal a családunk szimbóluma. (Ilyesmi Jézusnál is előfordul...) Amikor ott ülünk, és a szomszédból hárman-négyen átjönnek, sütitket,

gyertyákat, körülhorgolt szentképet hozva, betlemezve, akkor nem gondoljuk, hogy egyedül, magunkban vagyunk.

- Ha csak egy ilyen faluvégi utcát jó szomszédsággal összekalapálna a Bokor, vagy bárki, az már nagy előrelépés lenne a jézusi, fenntartható osztozás útján. De a 6 millióért árusított faluközépi nagy parasztgazdaságok megvásárlása is jó megoldás. Osztozás a létfeltételekben (ami szerintem a legalapvetőbb), a mindennapok szükségleteiben és a szellemi értékekben.

Ezt csak el kell kezdeni, akár Visnyeszéplakon (ők ösztönzőerők voltak régebben is számunkra, jól ismerjük őket, folyamatos kapcsolatban is vagyunk), akár Nőtincsen, akár Bányán, akár Egyházásfalu-Keresztényben. Ezekon kívül is még biztosan vannak olyanok közöttünk, akik élnek a vidéki, megközelítően jézusi mindennapjaikat, csak nem mondják magukat közösségnek, messziről nézve egymagukban élnek.

Ide tartozik még egy gondolat: Tudom, hogy Gyurka bácsi nem nagyon örül, hogy fölkaptam az alábbi régi, egyszer említett hasonlatot, de én továbbra is úgy tartom, hogy a vidéki közösségek elterjedéséhez (falvak újjáéledéséhez) környezeterkölsi közös nevező kell (természeti, emberi, épített), és csak a számlálóba lehet tenni a különböző hiteket és egyéb dolgokat. Ha a számláló alapján kupacolódnának az emberek, akkor falakat építenénk egymás között, és elvetnénk az ellenségeskedés magvát.

Ezzel együtt mindenki annyit tesz a számlálóba, amennyit szükségesnek tart, de az a kívánatos, hogy mindezek a nevezőt szolgálják. Ebben megerősítenek falubeli tapasztalataim és az eddigi lakóparki jelentkezők is. Utólag figyelmeztetett a legidősebb, felnőtt lányom (aki üzeni, hogy neki az anyukája vagyok), hogy félreértettem az eredeti szöveget. Annak értelme a következő: Azért unatkozik a szegény asszony, mert a férje elment messzire dolgozni. Így aztán ő is elmegy dolgozni. Ezért nincs anyukája a családnak.

Ehhez azt fűzném hozzá, hogy én például azért nem egész állásban végzem a karitásznak minősülő munkámat (vakokkal foglalkozom), csak félállásban, hogy itt-hon ellássam a háztartást, meleg ebéddel várjam a gyerekeket és a nem messzire menő dolgozó férjet, együtt ebédeljünk, és utána tanulhassak, beszélgethessek, zenélhessek, játszhaszak(!) stb. a gyerekekkel és a férjemmel.

De: ezzel együtt rengeteget dolgozom azon, hogy legyen helyben munkahely – nem csak nekem! Mellesleg: szinte minden nap együtt utazunk a városba be és ki mind a négyen, kényelmesen vonatozva 35 percet, közben beszélgetünk, tanulunk. Utána 8 perc gyaloglás (az anyukával!) az iskoláig. A költözés előtti városi toporgásból ritkán van ilyen kitörési pont, mindenkinek kívánom.

SARLÓ CSABA:

MI A TEENDŐNK?

Mi akadályoz, hogy elkészítsük azt az írást, amely csak a szerető Istenről szól? Belénkívódott, hogy a Biblia Isten műve? Ezért nem merünk változtatni? Komolyan vesszük a Máté 5.18-at?

„Bizony mondom nektek, míg ég és föld el nem múlik, egy i betű vagy egy vesszőcske sem vész el a törvényből, hanem minden beteljesedik.” adja Máté vagy evangéliumának valamelyik szerkesztője Jézus szájába. Ez

annyt jelent, hogy Jézus arra szólít fel bennünket, hogy az írásokban talált ellentmondásokat fogadjuk el, találjunk ki olyan tudományt, amelynek segítségével megmagyarázhatjuk, hogy lehet egyszerre igaz valami és annak az ellenkezője is. Vizsgáljuk meg, hogy Jézus komolyan vehette-e az idézet Máté szakaszt.

Karl Herbst: A valódi Jézus című könyvében ezeket írja a Mt 5.18-ról:

„A már Mt/Lk-nál uralkodó tendencia, hogy Jézust Jánossal, és az Ószövetséget az Evangéliummal harmonizálják, azt eredményezte, hogy ezt a jézusi ígét különösen otrombán félreértelmezték. Hiszen mégiscsak egyszerűen lehetetlen, hogy ugyanaz a Jézus, aki gondtalanul átlépi a szombattal, a megtisztulással, a válással stb. kapcsolatos törvényeket, azt állítsa, hogy egy betűnek a vesszőcskéje sem szabad, hogy elveszék a Törvény szövegéből (amit Mt 5, 18-ban ráfogtak egy amen-ígével). Csak az lehetséges itt, hogy ellenfeleinek abszurd állítását idézi. A Törvény fanatikus őrzői erőszakosan lépnek föl az ő, Isten jóságáról szóló, felszabadító üzenete ellen, és így elrabolják az emberektől Isten Uralmának boldogságát.”

De magunk is kereshetünk az evangéliumokban bizonyosságot arról, hogy Jézus ezt nem mondhatta, mint saját gondolatait, mert Ő maga is ezzel ellentétesen cselekedett.

„Amikor Názáretbe ért, ahol nevelkedett, szombaton szokása szerint bement a zsinagógába, és olvasásra jelentkezett. Izajás próféta könyvét adták neki oda. Szétbontotta a tekercset, és épp azon a helyen akadt meg a szeme, ahol ez volt írva:

‘Az úr lelke van rajtam, mert fölkent engem, Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, s hirdessem a foglyoknak a szabadulást, a vakoknak a látást, hogy felszabadítsam az elnyomottakat, és hirdessem: elérkezett az Úr esztendeje. Összetekerte az Írást, átadta a szolgának és leült...” (Lk 4. 16-20)

Most nézzük meg azt amiből felolvastott!

„Az Úr lelke nyugszik rajtam, mert az úr kent föl engem. Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, és meggyógyítsam a megtört szívűeket, Hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak, és szabadulást a börtönök lakóinak. Hogy hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét, Istenünk bosszújának napját.”

Ha összehasonlítjuk amit mondott és amiből ezt mondta, észre kell vennünk, ha nem vagyunk elvakítottak, hogy Jézus betoldott a szövegbe és ki is hagyott belőle. Mért tette? Mert következetes. Neki mindig csak a szerető Atya az Isten. A betoldásról Karl Herbst a következőket írja: „Az isteni megbízáshoz hozzáfűzi az újralátás képességének hirdetését az elvakítottak számára.

Ez azt jelenti: Ne csak hallják és hinniük kelljen, hanem lássák és legyen szabad megélniük, hogy Isten jó az emberekhez.”

Jézus megcsonkította a próféta kanonizált kijelentését azzal, hogy egyszerűen elhagyta az Isten bosszújáról szóló félmondatot, mivel neki a bosszúálló Úr nem Istene, neki csak a mindenkit, mindig végtelenül szerető Atya az Istene. Nem félt, hogy ég és föld azonnal elmúlik? Nem, mert nem gondolta, hogy igazak a Máté 5. 18-ban leírtak. Most már csak az a kérdés, hogy merjük-e Jézust követni, vagy csak álmodozunk követéséről.

LANKÓ JÓZSEF

ALSÓSZENTMÁRTONI CIGÁNYPASZTORÁCIÓ (II.)

„...szomjas voltam...” A tartós munkanélküliség következménye főként a férfiak körében az alkoholfüggőség kialakulásának nagy száma. Azok a férfiak, akik korábban dolgoztak és családjuk megélhetésének biztosítója volt munkájuk, nehezen tudják elviselni, hogy képzetlen munkaerejükre senkinek nincs szüksége, és szembesülniük kell családjuk nyomorával. Ilyen helyzetben sokszor menekülnek a szinte egyetlen vállalkozási formaként működő legális vagy illegális italmérésekbe, ahol rendszerint hitelre is lehet inni, amit aztán később kamatostul kell megfizetni. Az apák, akik a család biztonsága voltak, így tehetetlenné lesznek saját családjuk számára és megkeserítik gyermekeik életét. További veszély még, hogy a fiatal fiúk hamis férfiképet látnak maguk előtt, és azt próbálják meg utánozni. E problémakör kialakulása óta keressük a segítség lehetőségét. Jó munkakapcsolatban vagyunk a siklósi kórház mentálhigiénés gondozójával, a szabadulni vágyó alkoholbetegeket és családtagjaikat együtt segítjük (szakorvosi és lelkipásztori segítség együtt). A fiatalok számára pedig prevencióként értelmes szabadidő eltöltési programokat és beszélgetési lehetőségeket kínálunk. A siklósi Alkoholizmus Ellenes Klub tagjai bizonyos rendszerességgel Alsószentmártonba jönnek hétköznapi esti szentmisére, a mise után lehetőség van velük bárkinek beszélgetni. Az AE Klub tagjai közül is sokan igénylik az egyházi szolgálatot, közösségi és egyéni beszélgetések, gyónás, lelki vezetés, közösségi szentmisék stb.

„...idegen voltam...” A cigányok nomádok (gyökereik a családban vannak, életük család nélkül elképzelhetetlen), és mint ilyenek idegenek az európai társadalmakban. Ez az idegen-lét a mindennapi élet ezer apró alkalmában megnehezíti az életet, a többségi társadalom önvédelemként használja az elutasítást, a kiközösítést, a cigányoknak pedig egyre kevesebb alkalmuk van megtanulni a többségi társadalomban való mozgást, boldogulást. Korábban a munkahelyek és a munkahelyre járás napi alkalmat adott a kapcsolat, a tájékozódás, viselkedés megtanulásához. Ma a munkanélküliség miatt egyre inkább erősödik a gettók kialakulásának folyamata (elcigányosodott aprófalvak, volt bányászkolóniák, városok egyes utcái stb.), és a gettóban élőknek nincs lehetőségük begyakorolni az együttélés módjait. Ez különösen látszik, és különösen veszélyes folyamat a fiataloknál, akik a gettót már csak csoportosan merik elhagyni, és szorongásaikat, félelmeiket gyakran hangoskodással és agresszivitással kompenzálják, ami viszont a nem cigányokban kelt rossz érzéseket és félelmet. A mai világban szinte csak az egyház, mely lényegéből fakadóan katolikus, az egyetlen olyan hely, ahol segíthetünk az embereknek a testvéri közösséget és összetartozást megélni, félelmeket kölcsönösen feloldó tapasztalatokat szerezni, kapcsolatokat építeni. A zárándoklatok, a közös szentmisék és ünnepi alkalmak, a kölcsönös látogatások, a kirándulások és nyári táborok az előítéletek megszüntetésének, a személyes megismerésnek, a baráti-testvéri kapcsolatok alakulásának, egymás gazdagításának eszközei lehetnek. Ezekon kívül a társadalmi életben való eligazodásnak segítő eszköze nálunk a Mozgó jogi, szociális és lelki tanácsadó szolgálat is. Jogász, szociális munkás-teológus

képesítésű munkacsoport heti vagy kétheti rendszerességgel különböző falvakban rendelkezésre áll, hogy ingyen segítsen. Az eddigi forgalom tapasztalatai szerint e szolgálatra igény van, és sok esetben jelentős segítséget tudnak nyújtani a rászorulóknak (hivatalos iratok elolvasása és értelmezése, nyugdíj és szociális járadék ügyek, munkaügyek és tanfolyam-lehetőségek, kölcsön- és ingatlanügyek, családi és rokoni feszültségekben tanácsadás, konfliktuskezelés stb.)

„...ruhátlan voltam...” Az emberi testet takaró és védő funkcióján túl a globalizálódó fogyasztói társadalomban megnőtt a ruházat szerepe az ember megítélésében. Amikor ruhát osztunk a rászorulóknak, tavasszal és ősszel mindenkinek, ezenkívül alkalmanként a rászorultság szerint, akkor a test védelme és az ápoltságot kinézet mellett segítjük azt is, hogy jobb közérzettel mozogjanak a világban azok az emberek, akik egyébként is sok sérülést hordoznak és sokszor hátrányos megkülönböztetésben vannak. Mivel a családok bevétele messze a létminimum alatt van, ezért a ruhaosztás tehermentesíti egy kicsit a családi költségvetést. Német barátaink több helyről is rendszeresen hoznak segélyszállítmányt. A Németországból jövő ruhák jó minőségűek, sok és jól szervezett munka áll össze gyűjtésük, válogatásuk, csomagolásuk és szállításuk mögött. Sokszor ajánlanak fel ruhát és bútort a környező plébániák területéről, ez esetekben a szállításról nekünk kell gondoskodnunk. Az itthoni adományozás kultúráján még lehetne javítani, mert gyakran igazából csak a lomtanátlanság akarják velünk megoldatni. Ilyenkor is elfogadunk mindent.

„...beteg voltam...” Természetesen a betegek szolgálatának legfontosabb része, hogy vigasztaljuk őket az Evangéliummal, és erősítjük őket a szentségekkel. Emellett azonban azt is megtapasztaljuk, hogy az egészségügyi ellátás éppen a legszegényebeknél nem elég hatékony. (Több alkalommal is előfordult, hogy amikor elláttam szentségekkel a beteget, megtudtam azt is, hogy egész köteg gyógyszerrecept gyűlt már össze, mert az orvos felírja, de a család nem tudja kiváltani, mert nincs pénze, vagy mert nincs a közelben gyógyszertár.) Gyógyszerek kiváltása, azok használatának megtanítása (rengeteg bajt okoznak a rosszul szedett antibiotikumok), gyógyászati segédeszközök és ápolási kellékek biztosítása, láz, vérnyomás és vércukor mérése és ezekkel kapcsolatos tanácsadás, kisebb elsősegélynyújtás, sebkötözés, fájdalom- és lázcsillapítók biztosítása, mind olyan apró szolgálat, ami a szegények életében fontos segítség és a felebaráti szeretet tanúsításának jó alkalmak. Ugyancsak ide tartozik a szegénységgel sajnos gyakran együtt járó és nagyon szegyélyt paraziták (tetű, rüh) elleni védekezés, vagy az ezektől való megtisztítás, s fertőzöttek kezelése. Az egészségügy ezekkel kapcsolatban csak a közösségből való kitiltást ismeri, de a szenvedőkön nem segít. A család pedig a szegény és az eszközök hiánya miatt tehetetlen. Az ilyen fertőzések képesek derékba törni jó képességű gyermekek iskolai pályafutását. Ilyen szempontból is figyeljük főként a gyerekeket, és megpróbálunk diszkrétan segíteni, amikor arra szükség van. „...börtönben voltam...”

A szocializmus idején az egész keleti blokkban természetes volt, hogy mindenki hazavitt mindent a munkahelyéről, amihez csak hozzáfért, aztán egy „második gazdaságban” ez biztosította a megélhetést. A rendszerváltás óta minden privatizálódott, minden darab földnek, erdőnek tulajdonosa van. Ugyanakkor a cigányok kimaradtak a privatizációból, ők nem kaptak vissza semmit, hisz korábban sem volt semmijük, és elsőként váltak munkanélkülivé a szocializmus összeomlásakor. Alsószentmárton körül például bezárult a gyűrű, a körülötte

lévő földek mind máshol lakó emberek tulajdona lettek. A cigányok, mivel a létminimum sincsen biztosítva számukra, továbbra is igyekeznek hazavinni, amit lehet: tűzifát, mezőgazdasági terményeket stb. Ezt a többségi társadalom nem képes tolerálni, és nagyon hamar konfliktushelyzetek alakulnak ki. Fegyverrel őrzik a földeket terménybeérés idején, a határőrök elfogják a fahordókat, aminek büntetőeljárás a következménye, de a büntetést nincs miből megfizetni. (Legutóbb egy személykocsiban a rendőrök 16 db méteres nagyságú, 10-15 cm átmérőjű fát találtak, amiért a kocsiban ülő mindhárom férfinak Pécsre kellett mennie bírósági tárgyalásra - nem volt pénzük útiköltségre, és nem tudtak Pécssett odatalálni a bíróság épületéhez. Azzal segítettünk, hogy odavittük őket, és még szerencsénk is volt, mert ez esetben megúszták figyelmeztetéssel és nem kellett büntetést fizetni.) De még azokat is büntetik, akik munkával próbálnak keresethez jutni – például kosarat fonnak és megpróbálják eladni -, rendőrök vagy APEH ellenőrök bírságot adják nekik. (Például egy jövedelem nélküli fiatal férfi 2 db kosarat próbált eladni a harkányi piac mellett - nyvenezer forint bírsággal sújtották.) Az ilyen büntetések elengedésére sincsen módja még a Pénzügyminisztériumnak se. Akik nem tudnak fizetni, azok jobb esetben közmunkán ledolgozhatják, rosszabb esetben börtönben leülhetnek a büntetést. Vannak olyanok is, akik az úgynevezett megélhetési bűnözés miatt kerülnek börtönbe. Számos esetben előfordul, hogy a börtönbe menőnek a „bevonulási felszereléséről” nekünk kell gondoskodnunk, mert a család annyira szegény. Az a család pedig, ahol a tüzelőről gondoskodó családtag börtönben van, nagyon sokat kénytelen nélkülözni, szinte állandó segítségre szorul. Esetenként segíteni kell abban is, hogy a család látogatni tudja a börtönben lévő hozzátartozóját, vagy csomaggal kell segíteni a börtönben levőt. A börtönből kijövőt ugyancsak fel kell ruházni és beszélgetésekkel segíteni, hogy vissza tudjon illeszkedni az itteni életbe, fel tudja dolgozni a börtönben begyűjtött lelki sérüléseit.

„...*Uram, mikor láttunk Téged...?*” Az egyház nem képes minden szociális problémát felvállalni és megoldani, s ez nem is célunk. Célunk az Evangélium hirdetése, annak megmutatása, hogyan válik megoldássá, erőforrássá, vigasztalássá, kiúttá az egyes emberek és a közösségek számára az egyház. Hiszek abban, hogy nekünk, mármint az egyháznak, modelleket kell mutatnunk a világnak, olyan modelleket, melyeknek alapja a főparancsolat. Összegezve tehát nem szociális munkát végzünk (még ha pályázatainkban ez így szerepel is, hogy érthető legyen a döntéshozók számára), hanem Krisztust igyekszünk megmutatni, aki jelen van szenvedő és nélkülöző embertestvéreinkben, és Krisztust igyekszünk megmutatni, aki jelen van azokban, akik segítenek és szolgálnak. Krisztus jelen van az egyházban, és az Ő szeretete válik megtapasztalhatóvá az egyház közösségében.

„...*ilyeneké az Isten országa...*” (Mk 10,14) A cigány családok szeretik, és Isten áldásának fogadják a *gyermeket*. A szegénység ellenére természetesnek számít a családokban a négy vagy öt gyermek. A nagy arányú munkanélküliség (60-90 százalék) ellenére igyekeznek minden szezonmunka lehetőséget kihasználni, hogy gyermekeikről gondoskodni tudjanak. A közhiedelemmel ellentétben keményen dolgoznak, annak ellenére, hogy lelkiismeretlen vállalkozók sokszor kihasználják, becsapják őket. A cigánypasztorációban *kiemelt helye van a gyermekekkel, fiatalokkal való foglalkozásnak*, velük

való törődésnek. Az elmúlt évtized során igyekeztünk megteremteni annak lehetőségét, hogy a gyermekek és fiatalok egyházi segítséggel a tanulás útján jobb élet-ésélyekhez jussanak.

Szent Márton Óvoda 1998-ban létesítette a Pécsi Egyházmegyei Hatóság a katolikus egyházi, cigány nemzetiségi Szent Márton Óvodát. Ez a pedagógiatörténetben eddig egyedülálló kísérlet az eddigi tapasztalatok alapján beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Az egyházmegye biztosítja, hogy a kisgyermek (70 gyermek) napi háromszori ingyenes étkezést kapjanak, amire otthon ritkán van lehetőségük. Az óvoda sajátos pedagógiai programmal működik, melyben legfontosabb a keresztény szeretet a gyermekek, a családok és egymás iránt. Külön súlyt helyeznek a személyes odafigyelésre, személyes törődésre és személyes fejlesztésre. Első ízben fordul elő, hogy egy oktatási intézmény nem a törvény erejével rákényszerített idegen test a cigány közösségben, hanem cigányok csinálnak cigányoknak cigány óvodát, ami hatékonyan felkészíti a magyar iskolarendszerbe való belépésre. Az óvoda kétnyelvű: használja és fejleszti a muncsány cigány nyelvet, a gyermekek mindennapi kommunikációban használt anyanyelvét, ugyanakkor segíti a magyar nyelv olyan szintű elsajátítását, hogy a magyar tannyelvű általános iskolába lépve ne legyenek nyelvi, megértési nehézségeik. A nagycsoport iskolai előkészítő csoport, ahol tanítónő-gyógyopedagógus a csoportvezető, és a gyermekek speciális felkészítést kapnak az iskolára, mely kiegyenlíti azokat a hátrányaikat, melyek a kulturális különbözőségekből és társadalmi helyzetből fakadnak. Az eddigi tapasztalatok szerint gyermekeink megállják helyüket, nemcsak a helyi, hanem a siklósi általános iskolában is. A Szent Márton Óvoda alapműködését és a gyermekek ingyenes étkeztetését a Pécsi Egyházmegye biztosítja. A foglalkozásokhoz szükséges eszközök jelentős részét és a külön fejlesztőpedagógusokat pedig a Szent Márton Caritas Alapítvány igyekszik pályázatokból és adományokból előteremteni.

„**Számá dă noi!**” **Tanoda** A zárt cigány közösségben élő cigány családok (és ilyen egyre több van Baranyában) számára létfontosságú, hogy megtanulják és begyakorolják a kívülágban a többségi társadalomban való mozgást és kommunikációt. A többségi társadalom számára is fontos, hogy ismerje és tolerálja a más kultúrájú kisebbséget. Tapasztalatunk szerint ezt a kölcsönös tanulási folyamatot legjobb általános iskolás korban elkezdni, ennek lehetőségét keresni, megteremteni. Az a tény, hogy Alsószentmártonban két óvoda van (egyházi és állami, 70-20 arányban), döntési és felelősségvállalási helyzetbe hozta a cigány családokat. Ez a gyermekek iránti felelősségtudat több családnál tovább hatott, amikor iskolát kellett választaniuk gyermeküknek. Természetes partnernek mutatkozott számunkra a Szent Imre Katolikus Általános Iskola Siklóson. Több család vállalta azt a többlet kiadást (étkezés és utazás költsége), amit a katolikus iskolába járás jelent. Az iskola tantestülete még nem mindenben nőtt fel ehhez a pedagógiai feladathoz, de keresik iskolájuk jobb társadalmi beágyazódásának lehetőségeit, és ez reményre ad alapot számunkra. Vannak olyan családok is, akik taníttatni akarják ugyan gyermekeiket, de nem tudják vállalni a jobb iskolába járás többlet kiadásait. Ezek gyermekei számára támogató családokat kerestünk. (Magyarországról 3, Németországból 9 gyermek részesül családotól havi 4000 forint személyes támogatásban.) A cigány családok helyzetüknél fogva nem tudnak megfelelő segítséget adni gyermekeik házi feladatainak elkészítésében és az iskolai közegben keletkezett lelki problémáik feldolgozásában, ezért

a Szent Márton Caritas Alapítvány létrehozta 2001 szeptemberében a „Számá dá noj!” tanodát. Ez a tanoda tanítási napok délutánján működik, szociálpedagógus és pszichológus munkatársakkal. A gyerekek önként jönnek, de iskolatáskát hozni kötelező. Segítséget kapnak igény szerint a tanulásban, lehetőségük van élményeik feldolgozására és értelmes szabadidős tevékenységre. A tanoda munkatársai jó kapcsolatot tartanak a családokkal és az iskolával, szükség esetén közvetítenek, segítenek az iskola és a család kapcsolatát jó szinten tartani a gyermekek érdekében. Természetesen a tanodába jövő gyermekek délutánként uzsonnát is kapnak. Vannak olyan fiataljaink is, akik már középiskolások, 9-10. osztályosok vagy nappali tagozatos gimnazisták Siklóson, illetve fiatal felnőttek, akik levelező tagozaton végzik a gimnáziumot. Számukra heti két alkalommal biztosítunk a tanodában tanulmányi és szükség szerint lelki segítséget.

Collegium Martineum A cigánypasztoráció elsőként létrejött intézménye egyházmegyénkben a Collegium Martineum Alapítvány által - és a Renovabis segítségével - létrehozott mánfai tehetség gondozó Collegium Martineum. A Baranya, Tolna és Somogy megye területéről összegyűjtött cigány fiatalok Pécs, Komló vagy Sásd tehetségüknek megfelelő középiskolaiban tanulhatnak, úgy, hogy a Collegium biztosítja számukra a tanulmányok lelki, szellemi, anyagi hátterét. A keresztény szeretetben és szeretetre nevelt fiatalok cigány identitásukat megőrizve és érettségi bizonyítványt szerezve jó eséllyel indulnak a továbbtanulásban és a munka világában. Tapasztalatunk szerint népükért felelősséget vállaló értelmiségiek lesznek belőlük.

Szabadidő A dél-baranyai aprófalvak szinte egyetlen intézménye a játék-automatákkal is felszerelt kocsmá. Alsószentmárton nagy falunak számít, ezért itt több kocsmá és játékbarlang is van. A fiatalok tehát ki vannak téve az alkoholfüggőség és a játékszenvedély veszélyének. Ezekkel a veszélyekkel és életet rontó szenvedélyekkel szemben közösségi házainkban a gyermekeknek és fiataloknak korosztályonként hetente a megadott időpontokban pedagógus, szociálpedagógus és szociális munkás munkatársaink klub összejöveteleket tartanak. A játékok mellett életmódot alakító foglalkozások, felvilágosítás, segítség, kultúrműsorok, ünnepeinkre való felkészülés és ünneplés kapnak helyet. Ezek a klubok nagy népszerűségnek örvendenek több faluban is.

Nyári táborok

Már a szocializmus időszakában, az „illegális” táboroztatások idején kiszámoltuk, hogy ha csak egyhetes tábort szervezünk is gyermekeknek és fiataloknak, akkor is kétszer annyi időt töltünk velük a táborban, mint a heti két hittanóra alkalmával. Hozzájön még, hogy a tábor nem egy elszigetelt rövid idő, hanem folyamatos együttlét a gyakorlati életben. Mindezekből az is következik, hogy a tábor hatékonysága az evangelizálásban sokkal nagyobb, mert alkalom a keresztény élet élménnyé válására és begyakorlására. Az alsószentmártoni lelkeség területén már lassan negyedszázados hagyománya van a gyermekek és fiatalok nyári táboroztatásának. A mai szülői korosztály is táborozott már, gyermekeiket szívesen elengedi, és a segítők egy része közülük, más része pedagógus munkatársaink közül kerül ki, aki ezt a szolgálatot szabadságuk idejét feláldozva, térítés nélkül végzik. A táborba jövő gyerekektől nem szedhetünk részvételi díjat a családok szegénysége miatt, pillanatnyi lehetőségeik szerint kertjükben megtermelt zöldségekkel járulnak hozzá a tábor élelmézéséhez. A táborozás költ-

ségeit igyekszünk alacsony szinten tartani, a szükségeset pedig adományokból és pályázatokból fedezni. Így lehetővé válik évente körülbelül 150 gyermek és fiatal táboroztatása. Többnyire plébániákon kaptunk térítés nélküli táborhelyet. A tábor programjaiba igyekszünk mindig a helyi gyermekeket és fiatalokat is bevonni. Tíz éven keresztül volt alkalmunk nemzetközi táborokban részt venni, ahol német cserkészek, balkáni cigányok, román árvagyerekek és a mi cigány gyermekeink együtt táboroztak Európa különböző országaiban. Utazásunk költségeit a Renovabis, a tábor költségeit német barátaink vállalták magukra.

Képzése A kosárfonó tanfolyamokon kívül aktív részt vállaltunk a Baranya Megyei Munkaügyi Központ és a Pécsi Egyházmegyei Karitás szervezésében történt *egyházi cigány szociális gondozó képzés* lebonyolításában és a foglalkoztatás megszervezésében, figyelemmel kísérésében. Az egyszeri próbálkozást ugyan nem követte folytatás, de így is hasznos volt, és érdemes lenne a folytatás lehetőségeit keresni. A Szent Márton Caritas Alapítvány alkalmazásában dolgozó öt fő szociális gondozó a munkába állás előtt egy hónapos képzésben részesült, saját szervezésünkben. Az elmúlt évben tartottunk egy hétvéges *gyakorlati képzést* a cigánypasztoráció iránt érdeklődő *teológushallgatóknak*. A Szent Márton Óvodának jó kapcsolata alakult ki a Kaposvári Egyetem Tanárképző Főiskola Óvodapedagógus Szakával, több alkalommal hívták az óvodavezetőt pedagógus továbbképzéseikre előadást tartani. Óvodánkról oktatófilmet készítettek, és hallgatóikat rendszeresen elhozzák óvodalátogatásra. Az itt folyó óvodai munkát mintaszerűnek és követendő példának tartják.

INCZÉDY PÉTER

AZ EGYHÁZ ÉS A GMO

Megkérdeztük a Váci Egyházmegye püspökét dr. Beer Miklóst hogyan vélekedik a géntechnológiai kutatások eredményeiről, mint a teremtés rendjébe történő emberi beavatkozásokról, Madách szavait idézve; "Az ember ezt, ha egykor ellesi, Vegykonyhájában szintén megteszi."

A kérdés aktualitását talán az adhatná meg, hogy az Egyház a fogamzásgátlás tiltása mellett foglalt állást, miközben az említett géntechnológia kutatások eredményei ma már lehetővé teszik a fajhatárok felett átnyúló génmódosítást, amely magában hordozza a sterilizálás lehetőségét is. Ami pedig megtörténhet, az meg is történik – szokták Murphy mondását már szinte közhelyként idézni. Az atomkutatás számtalan hasznos eredménye mellett kipróbáltuk az atombombát is, ami az emlegetett közhelyes mondás igazára figyelmeztet. Ennek fényében érdemes a kérdést vizsgálni.

- Onnan indulnék ki, amit az én kedves tanárom mondott nekünk annak idején, hogy az Egyház akkor mindig hibázik, amikor belemegy a részletkérdések tagolásába, vagy részletkérdésekben próbál állást foglalni. Abból mindig baj van. Az Egyháznak az a feladata és felelőssége az Úristen előtt, meg a történelemben az emberiség előtt, hogy világos irányokat fogalmazzon meg. Azt gondolom, hogy ez mindig is így volt, ma is így van és ez érvényes a népesedési kérdésekre is. A magyar népesedési problémákkal foglalkozó vitákban is engem mindig zavar, amikor olyan politikai megfogalmazásokat hallok, hogy a bajok onnan származnak, nem jó a családi pótlék rendszere, rossz a lakástámogatási rendszer, vagy nincs ösztönözve a vállalj egy harmadik gyermeket program. Ezek mind valamiféle

manipulációt sejtetnek. Nekünk, az Egyház oldaláról azt kell egyértelműen kimondani, hogy az Úristen, az élet teremtmője, az emberre bízta az élet továbbadásának csodáját, de a felelősségét is. Tehát abban a pillanatban, amikor a házasságban, de általában az emberi kapcsolatokban az önző érdekek felfüggesztik a isteni parancsot, a teremtés rendjét ez előbb-utóbb zsákutcába vezet az embert. Ha úgy ítélem meg, hogy nekem akár hatalmam, vagy jogom van ahhoz, hogy megkérdőjelezzem a teremtésnek a rendjét, annak súlyos árát is magamra zúdítom. Közelebről szemügyre véve láthatjuk, hogy milyen szerteágazó összefüggése van ennek az egész kérdésnek. Ide vezet vissza a nevelés kérdése is. Mindig visszatérünk oda, hogy a családban milyen modellt látnak a gyerekek, milyen hatások érik őt. Most nem is szívesen beszélnek a televízió, az internet mindennapi életünket befolyásoló hatásáról. Többnyire mikorra odaérnek a fiatalok, hogy megválasszák a párjukat és valamiféle értékrend szerint elképzeljék a jövőjüket, a legtöbb esetben már kiszolgáltattott, manipulált személyekké, vagy talán pontosabban csupán egyedekké válnak, akik valójában már nem is maguk döntenek. Az Egyháznak éppen ebben van a legnagyobb feladata. Ezt nem szabad soha elfelejtenünk és nem szabad soha megkérdőjeleznünk, hogy itt van annak a felelőssége, hogy mindig újra kezdje a katekézist, az ígéhirdetést, amihez hozzátartozik elengedhetetlenül a nevelés kérdése. Mindig újra kezdje és egyszerre több területén is a mindennapoknak. Egyszerre a katolikus iskolákban, egyszerre próbáljon megszólalni a médiában, az írott vagy elektronikus médiában. Képes legyen újra kezdeni ezt a sziszifuszi küzdelmet a családokért, a munkahely teremtés kérdésén át, a falu megmentésén át, ezek mind összefüggnek ezzel a kérdéssel. Amit azt a Szent Írásban is olvashatunk „menj és ne hallgass. Én elküldelek, hogy a népem lelkiismerete légy.” Most ezt újra és újra vállalnia kell az egyház vezetőinek, papjainak, püspökeinek, hogy felébressze a lelkiismeretünket, hogy megmutassa minden összefügg a mi emberi magatartásunkban az Úristen teremtett rendjében. Nekünk az Egyházban nem vitatkozni kell, hanem bemutatni a körülöttünk élő nagycsaládok pozitív példáját. Amikor az ember példaként tud állítani egy négy-öt gyerekes családot, lehet, hogy először sokan megmosolyogják, de azért valami lelkiismereti reagálást mégis mindig feltételezek akkor, hogy amikor látják azt a kiegyensúlyozott kis közösséget, ahol ők nagyokat kacagnak és a televízió, internet, vagy saját mobiltelefon nélkül is boldogok, ez azért talán elgondolkoztatja a többieket. Tehát ebbe az irányba indulnék a válasz megfogalmazásával, és megint visszatérek kedves tanárom szavaihoz, a helyes életszemlélet kialakításával már magától megoldódnak ezek a részproblémák. És tényleg, nekünk nem szabad semmiféle fogamzásgátló kérdésbe belemenni. Ha egyértelmű az irány, hogy mi keresztények az emberi életről úgy tudunk beszélni, hogy rácsodálkozunk az Isten ajándékozó szeretetére. Valamelyik nap úgy átvillant rajtam az a gondolat, hogyha az úrból lefényképezzük a Földünket csak ámulunk ezen a csodán hogy itt élet van. A tengerek, a hegyek, a növény-, állatvilág, ez a csodálatos harmónia. És benne mi emberek az Istentől ezt kaptuk, hogy hajtsátok uralmatok alá a Földet, gondozzuk, őrizzük és védjük. Tehát nem tehetünk vele akármit, miközben éppen azzal szembesülünk az ökológiai válság ezernyi problémáján keresztül, hogy az ember az önféjűségével meg az önzésével ezt a csodát akarja tönkretenni. Visszatérve a mi Egyházunk felelőssége

abban van, hogy felismerjük, mi magunk éljük át ezt a csodát, hogy bennünket Isten társaivá választ a teremtésben. Megint visszatérve a házasság titkához, a gyermekáldást - milyen szép magyar szót használunk ilyenkor, hogy áldás - egy születendő életet, amit óvni, védeni kell. Hadd mondjak egy ilyen nagyon kedves kis friss élményemet. Összetalálkoztam egy régi tanítványommal, aki egy mise után odajött hozzám, én eskettem őket annak idején, azóta három fiúgyermekkel ajándékozta meg őket a Jóisten. Kérdezem, hogy vagytok? Erre kicsit elérezékenyülve azt mondja, hogy ma négy éves a harmadik kisfiam, akiről az orvosok annak idején azt mondták, hogy beteg lesz, ne tartsam meg, vetessem el, és én szinte a kilenc hónapot állandó imádságban töltöttem és a Jóisten megadta, hogy egészséges, olyan, mint a másik két bátyja, és ezt köszöntem meg az Istennek. Ezek azok az élmények, amelyeket mindenkinek meg kellene ismerni, hogy a fogyasztói társadalom ne lúgozza ki a legszebb emberi értékeket és élményeket belőlünk. Ne sodródjunk még mélyebben bele, ami a mai magyar társadalom tragédiája, hogy mivel nem születnek meg a gyerekek, ezért be kell zárni az iskolákat, a kisiskolákat, a falvaink ezért pusztulnak, mivel nem születnek meg a gyerekek, egyre nagyobb a nyugdíjas réteg, mivel nem születnek meg a gyerekek ezért jönnek be a kínaiak, vendégmunkások, hogy látszólag még mindig 10 millióan legyünk. Ez mind megint azzal összefüggő kérdés, amit az apostolok mondanak Jézus feltámadása után, hogy mi nem hallgathatunk arról, amit látunk és hallottunk. Azt hiszem, hogy nekünk keresztény embereknek - papok és hívő emberek - együtt kell hogy a nemzet lelkiismerete legyünk és saját életünkkel és családjaink élő példájával mutassunk utat, nem elméleteket kell nekünk mondani, hanem tényeket ismertetni. Tessék, nézzétek meg, így élünk! Hát így leszünk a föld sója, világ világossága, mert ez a jézusi gyönyörű példa ebbe az irányba mutat. Ilyen gondolatok jutottak ezzel kapcsolatban eszembe.

INCZÉDY PÉTER

A PÉNZ-PÓRÁZ KÉT VÉGE II.

Azért második, mert ez a történet egy barátommal történt meg, s számomra felidézte azt a korábban már elmesélt történetet, amelyről ugyancsak itt számoltam be hasonló cím alatt. Akkor nem írtam a cím mellé számot, nem gondolva a lehetséges folytatásra, ezért legyen hát így utólag bejegyezve az egyesnek. Ezek után tehát el kell mondanom ezt is, a másodikat.

Történt egyszer, hogy Magyarországon, rendezték meg azt a nemzetközi növényvédelmi konferenciát, amely egy hosszú távú – negyedszázadot átívelő – stratégiai program kidolgozását tűzte ki célul. Ennek egyik munkabizottságában a különböző európai országokból meghívott szakértők azt a kérdést elemezték, hogy milyen lesz a növényvédelem egy negyedszázad múlva, milyen feladatokra kell felkészülni és megoldásokat találni mezőgazdasági termelésben, az élelmiszerellátásban. Az esettanulmányok között szerepelt mi a teendő az energia készletek kimerülése esetén, illetve az élelmiszer alapanyagok termelésnek korlátai miatt az ellátás növekvő kockázatának elhárítása érdekében.

A többség az ilyen válságok kezelésének kulcsát a koncentráció s elosztás szigorításában vélte megtalálni. Barátom azonban a közelmúlt gyakorlatából idézett példával világította meg ennek az álláspontnak buktatóit, s éppen a termelés s fogyasztás lokalitásának előnyeire hívta fel a figyelmet, a helyi önkormányzati rendszer önfenntartó

adottságaira alapozva. A központi elosztáson alapuló, tervezdálkodásos rendszer hibáit a kelet európai országok 40-50 éves gyakorlata nyilvánvalóvá tette, s mivel a szakmai vitafórum résztvevői között nem volt egy meghívott sem a volt szocialista országokból sem, barátom jóhiszeműen feltételezte, hogy ezért juthattak erre a téves következtetésre s megoldási javaslatra.

És most érkezünk el mondanivalóm lényegéhez a virtuális pénzpóráz kitapintható jelenlétéhez.

Ennek a felismerésnek tudatában felajánlotta közreműködését a stratégia terv kidolgozására megválasztott bizottságba – legyen egy, az említett régióban szerzett tapasztalatokkal rendelkező szakember is munkacsoportban.

- Sajnos már kitöltöttük a keretet, több forrás már nem áll rendelkezésére a bizottságnak, hogy egy újabb szakértővel bővítsé a munkacsoportot – hangzott a válsz a grémium vezetőjétől.

- Uram, talán félreértett, én a munkámat ajánlottam fel s nem pénzt kértem a közreműködésemért.

Tessenek megjegyezni ezt a mondatot, amely egyúttal véget is vetett a beszélgetésnek, hiszen ha valaki nem motiválható – nem befolyásolható – a pénzzel, akkor a szabadsága nagyobb veszélyt jelent, mint hogy befogadnák egy ilyen szervezetbe munkatársnak.

SZILVAY G. MIHÁLY MIÉRT NEM VOLT JÉZUS BALOLDALI?

A Jézusról alkotott baloldali kép általában úgy jelenik meg, mint a szegények mellett és a gazdagokkal, az adott társadalom vezetőivel szemben fellépő Krisztus képe. Csakhogy a baloldal számára a lényeg a társadalom megváltoztatása, s ez teljesen ellentétben áll Jézussal és tanításával. A baloldal úgy gondolkodik, hogy ha megváltozik a társadalom, megváltoznak az emberek is; míg Jézus a próféták nyomán azt mondja, hogy keresetek először Isten országát, és térjete meg – tehát ez a tanítás épp ellenkező logikával működik. Az igazságosság a baloldalon a javak kikényszerített egyenlő elosztását jelenti, míg a keresztény (és az ókori) felfogásban azt, hogy mindenki azt kapja, ami jár neki. Jézus volt az első kommunista - hallani gyakran a kijelentést. Olyat még nem hallottam, hogy ő volt az első zöld, anarchista és feminista, de egy szupersztár kissé kivonatolt nézetét ismerjük az Úrról. Persze ma, a posztmodern korban már mindenki úgy értelmezi Jézust is, ahogy akarja. De hogy ezek az értelmezési utak csak egyénre szabott, mindenkinek a maga számára megfelelő utak volnának, amelyek egyenrangúak: azt a leghatározottabban elutasítom. Igenis, egyes értelmezések közelebb állnak a történelmi Jézushoz, mások távolabb. Hiába gondolja valaki, hogy Jézus kommunista volt, ha egyszer nem volt az. Nem állítom, hogy Jézus egyes kijelentései, cselekedetei nem fogadhatóak el a baloldali ideológia (avagy ideológiák) számára. De hogy Jézus tanításának egésze és lényege köszönőviszonyban sincs velük, sőt egyenesen ellentmond azok lényegének, vezérfonalainak, azt már igen. Jézus már csak azért sem lehetett baloldali – mondhatnánk –, mert akkoriban még nem volt baloldal. Az ókori Izraelben baloldallalról beszélni olyan, mint amikor az ember Marx-hivatkozásokat talál a harminc éve kiadott ókori kelet-jegyzetek sumérokrol szóló fejezeteiben. Persze ez kissé

igazságtalan kijelentés, csak ezért nem kezdtünk volna bele a fejtegetésbe, úgyhogy tovább is léphetünk. Nyilvánvalóan nem a terminológiát, hanem a baloldal fogalma alatt értett tartalmat kell vizsgálni. Azt azért szögezzük le: nincsenek külön jobboldali meg baloldali értékek, maximum egyesek más tartanak értéknek, mint mások. A Jézus által vallottakat vagy azok egy részét valaki vagy értéknek tartja, vagy nem – és vagy aszerint cselekszik, vagy nem. És nyilván az áll közelebb Jézushoz, aki minél közelebb áll tanításának egészéhez és lényegéhez. Elsőként azt vizsgálom meg, mit értünk baloldal alatt, még akkor is, ha a baloldaliság mibenlétéről már írt egy kiváló értekezést a kolléga. Megadja Gábor ugyan intellektuálisan közelíti meg a kérdést, de nem baloldali. Vizsgáljuk meg, mit értenek baloldal alatt azok, akik baloldalinak mondják magukat. Bár ők esetenként lehetetlenül tág definíciót adnak, imigyen önmegsemmisítő pályára állítva a fogalmat, ahogy például az MSZP-választmánynak szóló kampányfilmen Tüttő Kata („Azért vagyok baloldali, mert fiatal vagyok és azért, mert nő”). A videón vannak, akik szerint baloldalinak lenni szociális érzékenységet, szolidaritást, közösségben való gondolkodást jelent. Ezeket az értékeket azonban a konzervatívok is magukénak vallják, nem beszélve a keresztényekről, akik ezeket az értékeket sokkal régebb óta – éppen főszereplőnk, Jézus óta – a sajátukénak tudják. S így jóval korábban, mint ahogy azokat fölfedezte magának a bal. Persze a baloldali testvérek szerint ezekről az értékekről a keresztények, pontosabban a katolikus egyház már rég elfeledkezett – de erről később.

Nézzük tovább, milyen értékeket gondolhatnak magukénak baloldali testvéreink. Szabadság, egyenlőség, testvériség – ahogy a francia forradalom mondta? Vagy Rousseau eszméit – akitől mindent le lehet vezetni a liberalizmustól kezdve a szocializmuson át a nacionalizmusig, kivéve a konzervativizmust? Régi közhely, hogy a szabadság és egyenlőség egymással nem passzol. Szerintem akkor sem, ha van testvériség. A szabadság és a testvériség szép keresztény elvek – és talán a baloldaliak is magukénak vallják őket –, de a baloldali testvérek és ideológiák által oly kívánatosnak tartott egyenlőség nem fér bele a képbe. Az egyenlőség evilági eszkatológia, az pedig utópia – s így pedig örök eretnokség. És mi a helyzet a keresztény erkölcsök egy részének, a párkapcsolati kérdések, pontosabban a szex körül összpontosulóknak az el nem fogadásával? Az abortusz, az eutanázia pártolása, a szexuális kapcsolatok lazábbban vétele hol felel meg a jézusi tanításnak? Krisztus ugyanis a katolikusok által máig vallott erkölcsi értékek mellett is leteszi a voksát: elítéli a házasságtörést, a válást, meghirdeti az ellenség szeretetét. Sőt azt is leszögezi, hogy a házasság férfi és nő kapcsolata. (Mt 19,3-12, Mk 10, 2-11).

Fordított gondolkodás A baloldali ideológiák szimpatizálhatnak Jézus szegényekre és megalázottakra vonatkozó kijelentéseivel, de szögezzük le: Jézus nem társadalomreformer volt. "Az én országom nem evilágból való" – mondta Pilátus előtt állva (Jn 18, 36). Isten fiának tartotta magát. A baloldali ideológiák szerint pedig ugyebár nincs Isten (vagy nem lényeges – deisták), és evilágban kell tökéletes rendszert alkotni. A lényeg: a balos szövegek mögött meghúzódó gondolkodási sémák összeegyeztethetlensége Jézus tanításával.

Mit is mondott Jézus a szegényekről? A betániai megkenés elbeszélésénél (Mk 14, 3-9, Mt 26, 6-12, Jn 02, 1-11) Jézus egy leprás házában vendégeskedik, ahol egy asszony drága kenetet visz oda hozzá (a kenet annyit ért, amennyiből egy család egy évig megélt volna). A kenettel megkenté Jézus fejét (máshol a lábát), amire méltatlankodás

támad (János szerint Júdás méltatlankodik): Mire volt jó így elpazarolni ezt a kenetet? Ezt az olajat el lehetett volna adni több mint háromszáz dénárért, és odaadni a szegényeknek. Vagy , ugye, lehetett volna venni belőle egy csomó inkubátort. De Jézus nem populista: "Miért bántjátok ezt az asszonyt? Hiszen jót tett velem. Szegények ugyanis mindig lesznek veletek, de én nem leszek mindig veletek." Szóval Jézus nem gondolja, hogy valaha föl lehet számolni teljesen a szegénységet. A méltóságuk és a megsegítésük mellett viszont kiáll. Realista. Az adóval kapcsolatban azt mondja a farizeusok rosszindulatú kérdésére, hogy szabad-e fizetni a császárnak (Mt 22, 15-22, Mk 12, 13-17, Lk 20, 20-26): "Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené." Most citálhatnám még Nagy Szent Leó pápa nagypénteki beszédét, amelyben arról értekezik, hogy Jézus a tanításaival valóban, akár akarva, akár akaratlanul, de inkább segítette a császárt. Ezért balga volt Pilátus, hogy megfélemledett, és keresztre adta. De hát ugye ezt már az egyház egy pápája mondta, aki elege gyanús egy baloldalinak...

Rögtön Máté evangéliumának elején Jézus azt mondja és fejti ki: "Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem a törvényt vagy a prófétákat. Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy beteljesítsem." (Mt, 5 17-20). Ez nem arra vall, hogy – legalábbis földi értelemben – forradalmat hajtott volna végre (vallási értelemben persze igen, amennyiben új vallást alapított – "a templom függőnye meghasadt").

Hogy Jézus egyáltalán nem biztos, hogy a földi egyenlőség mellett tette le a voksát, azt mutatja a befektetett pénzről szóló példabeszéde is (Mt 25, 14-30, Lk 19, 11-27), melyben mindenkinek el kell számolnia talentumaival – mindenkinek annyival, amennyit kapott, merthogy van, akinek öttel, van, akinek kettővel, és van, akinek eggyel kellett gazdálkodnia. És kamatoztatnia azt. Az emberek tehát nem egyenlők – legalábbis Jézus szerint. Sőt az Atya mindenkit egyénre szabottan fog megítélni az utolsó napokban (Istennek modern pedagógia nézetei lehetnek): mindenkinek a kapott talentumokat kell kamatoztatnia, és aki többet kapott, azon többet kérnek számon. Aki viszont elásta, azt gonosznak és lustának titulálja a példabeszédbeli ház ura.

A szőlősgazdáról szóló példabeszédben pedig ugyancsak nem épp egyenlő módon bánik az emberekkel (Mt 20, 1-16), habár ezt az elbeszélést valószínűleg okosabb kifejezetten eszkatológiailag értelmezni. Itt a szőlősgazda mindenkinek ugyanannyi bért ad, akár reggel, akár este állt munkába. A reggel munkába állottak méltatlankodnak, de Jézus annyit mond egyiküknek: "Barátom, nem követek el veled szemben igazságtalanságot. Nem egy dénárban egyeztél meg velem? Fogd, ami a tied és menj! Én az utolsónak is annyit szánok, mint neked. Vagy nem tehetem a sajátommal azt, amit akarok? Rossz szemmel nézed, hogy jó vagyok? Így lesznek az utolsók első, az első meg utolsók." A szegényekkel kapcsolatos példázatoknál megfontolandó a szegénység (ráadásul kettős) metafizikai jelentése is. Az esetleges és alkalmankénti látszólagos komunitáriusság nem feltétlenül vonatkozik a szellemiekre. „Ahová én megyek, oda ti nem jöhettek” – mondja Jézus. Amellett a szőlőműveléssel és a talentumokkal kapcsolatos példázatban sokkal inkább a feudalitás a szembeűnő: amit az ember kap, az nem kapitalista értelemben tulajdona, hanem Istentől kapja – tehát feudum, amellyel mintegy el kell számolnia. Pilá-

tushoz is hasonlóan szól Jézus: „Semmi hatalmad nem volna felettem, ha felülről nem adatott volna neked”.

Összegezve: a Jézusról alkotott baloldali kép általában úgy jelenik meg, mint a szegények mellett és a gazdagokkal, az adott társadalom vezetőivel szemben fellépő Krisztus képe. Csakhogy a baloldal számára a lényeg a társadalom megváltoztatása, s ez teljesen ellentétben áll Jézussal és tanításával. A baloldal úgy gondolkodik, hogy ha megváltozik a társadalom, megváltoznak az emberek is; míg Jézus a próféták nyomán azt mondja, hogy keressétek először Isten országát, és térjete meg – tehát ez a tanítás épp ellenkező logikával működik. Az igazságosság a baloldalon a javak kikényszerített egyenlő elosztását jelenti, míg a keresztény (és az ókori) felfogásban azt, hogy mindenki azt kapja, ami jár neki. A prófétáknál az igazságos ítéletről van szó, nem újraelosztásról. A korai keresztény gyakorlat sem "kommunista", hanem inkább komunitárius, de a lényeg: nem külső kényszer miatt mondtak le javaikról. A baloldali szolidaritás jellegzetessége, hogy anyagelvű: mindenkinek jár a plazmatévé; míg a keresztény hozzáállásban a gondviselésben való bizalom és az anyagiaktól való függetlenség a meghatározó. A mai kor szegénye nem feltétlenül jó erkölcsi értelemben, hiszen ugyanolyan anyagelvű, mint sok vagyonosabb. Ugyan nincs ilyen-olyan státusszimbóluma – de szeretné, ha lenne. Akár el is veszi azokat: a fosztogatások során például tipikusan nem kenyeret szokták ellopni... A kereszténység üzenete viszont mindenkinek ugyanaz: nem az a lényeg, hogy mekkora vagyonod van (lásd: Szent Ferenc). A gazdagokkal szembeni keresztény kritika lényege az, hogy az anyag uralkodik rajtuk – de ehhez , hogy valaki felett az anyag és az anyagiak uralkodjanak, nem kell feltétlenül gazdagnak lenni. A baloldali szolidaritás viszont pont valami olyasmit akar, hogy mindenkin uralkodhasson az anyag: minden földi vágy teljesüljön. Így aki Jézust a baloldal előképének tekinti, az felszínes, fogalmi látszategyezésekre épít ahelyett, hogy a lényeg vizsgálná.

Jézus igen, egyház nem Tegyük meg egy kitérőt az egyház felé egy hosszúra nyúló megjegyzés erejéig. Ahogy Molnár Tamás fogalmaz A beszélő Isten című kötetben: "Nincs egyház hit nélkül és nincs hit egyház nélkül. Mikor emberek összegyűlnek, mondjuk a hit nevében, akkor elkerülhetetlen, hogy ezeket intézményekkel biztosítsák". Jézus márpedig közösségben gondolkodott: "Ahol ketten-hárman összejönnek a nevemben, ott leszek közöttük." Tuba Iván piarista szerzetes szerint a keresztény vallás nem az a vallás, "amit én csinállok, hanem ami engem igénybe vesz." Jézus fontosabb alapító gesztusai közül való a tizenkét apostol kiválasztása (Mk 3, 13-19) és Péter élre állítása (Mt 16, 18-20 és Jn 21, 15-23): "Te Péter vagy, és én erre a kősziklára fogom építeni egyházamat, s az alvilág kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyek országának kulcsait. Amit megkösz a földön, az meg lesz kötve a mennyekben is, és amit föloldasz a földön, föl lesz oldva a mennyekben is." Valamint: „legeltesd juhaimat”.

Az evangéliumokban a hierarchia nyilvánvaló. A központban Jézus alakja van, aki felett az Atya áll, alatta pedig az emberi szinten az apostolok, közeli tanítványai. Van egy tágabb (kb. 70 személyből álló) tanítványi köre, és persze vannak barátai, barátnéi, kitüntetett személyek és alkalmankénti találkozások (pl. a samaritánus asszony), valamint a „sokaság”, akikhez természetesen szintén jó. De a hozzá minél közelebbi személyek (Péter vagy János például, illetve egyáltalán az apostolok) egy világos hierarchiát tükröznek. No igen, bólogatnak baloldali testvéreink, ugyanakkor szerintük az egyház az alapítása után néhány évszázaddal már letért a krisztusi útról, és az

államhatalom szolgálatába állt. Ezt általában Nagy Konstantin idejére teszik, aki bevett vallássá tette (nem pedig államvallássá) a kereszténységet. Csakhogy az egyház mindig küzdött a világi államok befolyása ellen, lásd Gelasius pápa két kard-elméletét, VII. Szent Gergely pápa investitúraharcát és a Canossa-járást, vagy épp az abszolutista királyok elleni küzdelmet. Rómára épp ezért van szükség – illetve ezért is: hogy független maradjon az egyház a világi államoktól. Hogy az egyháznak hatalma volt? Meg világnézeti befolyást gyakorolt az intézményeiben? Kérem, a CEU-n is világnézeti befolyást gyakorolnak Sorosék... Egyszerre követelni a szociális érzékenységet és a hatalomtól való mentességet elég furcsa dolog: az egyháznak, ahogy nőtt a hatalma, úgy lett egyre nagyobb a szociális hálózata is – a kettő csak együtt megy, máshogy nem. Persze ez nem jelenti azt, hogy nem volt fényűzés és kicsapongás az egyházban: nem is kevés, erről eleget lehet ma olvasni mindenfelé, de régen sem volt ez titok. A reneszánsz pápák, és a pápaság mélypontja, VI. Sándor uralma mellé azonban oda lehet tenni megannyi szent-életű pápa életútját, akik még a fényűző pápai államban is szerényen éltek – egyikük épp Hildebrand, azaz VII. Szent Gergely volt. Pápai államra pedig szükség volt és van, hiszen ez a függetlenség egyik záloga. Hogy pedig az egyház mennyiben volt szolidáris a szegényekkel: az iskolák, egyetemek, kórházak többségét az egyház tartotta fenn. A szerzetesi élet egyik fő összetevője pedig mindig is az önként vállalt szegénység volt. Az egyház ugyanis nem csupán Rómából és a püspökökből áll, hanem minden megkeresztelt emberből. Ahogy pedig Kiss Ulrich mondta az Igen idei első számában: az egyházé az egyik leglaposabb hierarchia a világon, ezért is olyan sikeres "vállalatvezetési" szempontból (hívek és a szolgáló papaság: papok, püspökök, és a pápa, ennyi). Gondoljunk bele, az egymilliárd és ötvenmillió katolikusból összesen 4600 a püspök és 430 ezer az áldozópap! Szerzetesből pedig összesen csak egymillió van. Szóval a hal nem bűzlik a fejétől. A Szentszéknek 2500, a Vatikánvárosi Államnak 1400 alkalmazottja van (ez összesen 3900). Az Apostoli Szentszék telkeinek, épületeinek értéke összesen háromszázmillió dollár. Vatikán Város-állam éves kiadása százmillió dollár, ennek fele az alkalmazottak fizetése. A bevétel viszont 115 millió dollár átlagosan. Magában a Vatikánban is több segítő szervezet található: a Vatikáni Gyógyszertárban bárkit kiszolgálnak, és olyan gyógyszereket is lehet kapni, amelyek elérhetetlenek Olaszországban. Évente kétszáz ezer embert szolgálnak ki, ami egyenlő óránkénti százzal. A Vatikáni Gyermekgyógyászati Rendelő évente négyszáz családot, hatszáz gyermeket segít, és több száz leányanyát(!). A támogatottak többsége bevándorolt, akik ingyenes orvosi ellátásban és ingyenes gyógyszerekben részesülnek. A szegény családokat élelmiszerrel is kiegészítik. A Szentatya Saját Raktára nevű hely pedig adományokat fogad és oszt szét a rászorulóknak. A XIII. században alapított Apostoli Adományhivatal úgyszintén pénz- és élelmiszeradományokat oszt, leginkább a szegények mellett kórházaknak, börtönöknek, a kábítószer-alkalmazottak segítő intézményeknek és harmadik világbeli diákkollégiumoknak. Sőt az illetékes plébános ajánlása alapján olyan rászorulóknak is, akiken más segélyszervezetek már nem tudnak segíteni. Újabb ellenérv: hogy nem a saját vagyonát osztogatja a pápa? Valóban. Mert az nincs neki: a Vatikán és az Apostoli Szentszék nem az ő tulajdona. Évezredek örökségét pedig balgaság volna elherdálni, főleg ha az azokból származó ál-

landó bevételből nagyobb, több jótékonykodásra futja, mint egyszeri eladásukból. Aki pedig a magyar egyházon kéri számon a szociális érzékenységet, az látogasson el a katolikus.hu-ra, és számolja össze, hány iskolája és szociális intézménye van. Magyarországon a rengeteg iskola mellett 122 kórház, öregotthon, árvaház stb. áll az egyház tulajdonában. Az egész világon pedig 182200 katolikus egyházi oktatási intézményben – az óvodától az egyetemig – ötvenmillió diák tanul. A katolikus egyház világszerte 123 ezer karitatív intézményt tart fenn, ebből 5900 kórház, 16700 orvosi rendelő, 700 lepratelep, 12600 öregotthon, 19500 árvaház, 11500 családsegítő központ, 11600 fogyatékos iskola, és 4450 egyéb intézmény. Az Elvándorlók és Útonlevők Pápai Tanácsa koordinálja többek közt a cigánypasztorációt, amely az egyik legsikeresebb misszió például Magyarországon.

Hiszen Jézus azt is mondta: "Menjetek és tegyetek tanítványommá minden népet".

FARAGÓ FERENC TANYAI SZILÁNKOK...

Szociológia. A szegénység egyetlen oka a *gazdagság*.

Ha a legnagyobb csodán: a létezésen nem ámulunk el, akkor minden más csodálkozás hiábavaló.

Mondják, hogy a tudomány pazar *eredményeket* ér el, ám azt nem mondják, hogy vajon mi lesz a *végeredmény*.

A politika lehet *jó* vagy *rossz*, de *igazságos* sohasem.

A történelem a kereszténységet úgy törölte el, hogy a harci zászlajára tűzte.

Az az igazi hír, ami meg sem jelenik a médiában.

Csak egyetlen hiteles hatalom létezik: a hatalom nélküliek hatalma.

Nappal a sötétség, éjszaka a világosság a titokzatos.

Eszmék. Ami felszabadítani látszik, az nyomorba dönt. – Ami rabságnak látszik, az megszabadít.

Lélek nincs! - tanítja a modern *pszichológia*. Szellem nincs! - tanítja a modern *filozófia*. "Csinálj, amit akarsz!" - tanítja a modern *pedagógia*.

Nincs olyan embertelen tett, amelyre ne akadna két-három ember, aki szó nélkül el ne követné.

Az erősek a gyengébbek számára vannak!

Keressük az Istent: nem találjuk, mert közben rajta *taposunk*.

A *megvilágosodás* mindig a nagy *sötétséget* követi.

Erőszakmentes kommunikáció: a *legrosszabb indulatú* kérdésre tudni a *legjobb indulatú* választ.

A transzcendencia dialektikája: Isten a *tenyerén hordoz*, miközben a Sátán a *markában tart*.
